

GELU NEAMȚU
(1 martie 1939 – 1 martie 2017)

La 1 martie 2017, Gelu Neamțu, C. Ș. I dr. la Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca al Academiei Române, își sărbătorea împlinirea vârstei de 78 de ani, înconjurat de colegi și de dragostea nesfârșită a soției sale. Era, îndeosebi, emoționat de musafirii pe care-i aștepta, colegii săi de la Institutul de Istorie „George Barițiu”, bucurându-se de telefoanele care nu încetau să sune de ziua lui, și, mai cu seamă, de reunirea în jurul său a familiei întregi. Bucuria zilei de naștere a domnului Gelu Neamțu nu era umbrită decât de câteva „mici” amănunte – circumstanțiale, totuși răvășitoare: patul de suferință care-l ținutua, trupul care nu-l mai asculta, vorbele pe care nu le mai putea rosti.

După o aniversare de neuitat, la 1 martie 2017, mândru și demn, ca întotdeauna, domnul Gelu Neamțu a părăsit scena acestei vieți și cochilia trupezască, de-acum fără de folos. A purces la drum lung, în călătoria sufletului spre lumea celor drepti.

M-a impresionat întotdeauna familia numeroasă, primitoare, generoasă a domnului Gelu Neamțu. Camerele înalte și mari din locuința de pe strada Eroilor din Cluj – îmi păreau anume făcute pentru a adăposti trei sau chiar patru generații cu rezidență cvasipermanentă (pe timpul când trăia și domnul Gheorghe Neamțu, tatăl domnului Gelu), alături de oaspeți dragi, unii veniți de foarte departe, precum părintele Gheorghe Naghi, din Colorado. O casă plină, o atmosferă blajină, o familie minunată. Cred că acestea au fost sursa secretă a păcii sufletești a domnului Gelu Neamțu, izvorul nesecat al puterii sale de muncă, al pasiunii mereu proaspete față de temele istorice care-l preocupau, al dorinței și al nevoii de a transmite prin scris povestea adevărată a documentelor pe care le cerceta.

Iată, de pildă, pe peretele sufrageriei, un tablou uriaș, în ulei, care înfățișează, aproape în mărime naturală, o tânără familie de odinioară, alcătuită din mama, tata și un băiețuș de vreo 6-7 ani, îmbrăcat în pantaloni scurți. Tabloul are, astăzi, peste 70 de ani, fiindcă băiatul cu pantaloni scurți era chiar domnul Gelu Neamțu, alături de părinții săi, tânărul profesor de limba română Gheorghe

Neamțu, cu ținută dreaptă, de militar, și delicata Maria Neamțu, scrutând zâmbitoare zările și timpurile.

Tabloul acesta de epocă m-a fascinat în mod inexplicabil. Anul trecut, poate tot în preajma zilei de 1 martie – când domnul Gelu împlinea 77 de ani și l-am vizitat împreună cu editorul cel mai dăruit al său, domnul Valentin Orga –, văzându-mă cu ochii pironiți asupra tabloului, dânsul mi-a dezvăluit, zâmbind șagalnic, povestea de obârșie a familiei sale.

Au fost odată ca niciodată doi veri dulci, foarte îndrăgostiți, care voiau să se căsătorească. Greco-catolici din Mintiul Gherlii, ambii purtând același nume de familie, Neamțu, s-au dus, deci, la părintele protopop din Gherla, să ceară dispensă de căsătorie de la Roma. Din pricina gradului apropiat de rudenie, părintele protopop a dat din cap, apoi a tândălit și a cam amânat obținerea dispensei, sperând că tinerii se vor răzgândi. După câteva săptămâni, văzând că răspunsul Sfântului Părinte întârzie, fragila, dar atât de hotărâta Maria Neamțu s-a prezentat din nou în fața părintelui protopop, anunțându-l, cu respect, că dacă în două săptămâni nu sosește dispensa, ei, tinerii, vor trece la ortodocși și se vor cununa fără probleme. Amenințare mai mare nici că se putea! Deși nu se cunosc detaliile de culise, cert este că dispensa papală a sosit în timpul cel mai util, pentru a se săvârși cum se cuvine sacramentul căsătoriei dintre Gheorghe și Maria Neamțu, în sânul Bisericii Române Unite cu Roma ... O căsătorie perfectă, din prima până în ultima clipă.

Drept urmare, la 1 martie 1939, în Mintiul Gherlii a venit pe lume primul născut, Gelu Dorin. Puțin timp mai târziu, în vreme de război, deja sub Dictatul de la Viena, s-a născut Mircea, unicul frate mai mic al domnului Gelu Neamțu. Băiețelul fără noroc s-a stins însă la vârstă de sugar, practic de inaniție. Această tragedie a determinat tânăra familie, cu un copilăș de numai doi ani, să apuce calea refugiului în 1941, ieșind din Ardealul ocupat de horthyști. Povestea, narată la persoana I, continuă în stilul oral, inconfundabil, al domnului Gelu Neamțu însuși. Fragmentul memorialistic de mare forță evocatoare, intitulat *Refugiat în Dumbrăveni, 1944-1945*, a fost așternut pe hârtie în mai 2014 și a fost prezentat de autor în cadrul Zilelor Armenești din orașelul de pe Târnava Mare, pe care nu-l mai revăzuse din copilărie.

Urmează, apoi, cronologic, perioada din tabloul pictat după întoarcerea din refugiu, când tatăl Gheorghe Neamțu a fost primar la Gherla (1945), prefect la Dej al proaspăt înființatului județ Someș (1946-1949) și președinte al comitetului executiv Someș (1949-1950).

Figura verticală a tatălui l-a marcat profund. Gheorghe Neamțu (1913-2008) a fost profesor de română la Liceul din Aiud, (1940-1941), la Liceul Teoretic „Petru Maior” din Gherla (1945-1948), ulterior cadru didactic universitar la Universitatea „Babeș-Bolyai” (1948-1959) și director al Liceului „Ady-Șincai”, azi Colegiul Național Gheorghe Șincai, din Cluj (1959-1963). În timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, a luptat ca locotenent în batalionul 20 vânători de munte. A fost rănit „pentru neam și patrie” în luptele de la Înălțimea Vulturului (1942), fiind promovat maior și dobândind numeroase medalii și distincții. Gheorghe Neamțu, împreună cu fiul Gelu Neamțu și cu Ananie Fărcaș, a semnat volumul *Fapte de arme pe frontul de vest*, apărut la Editura Argonaut din Cluj-Napoca, în 2003.

În momentul de față – momentul trist al despărțirii fizice de domnul Gelu Neamțu în foaierea Casei Universitarilor din Cluj-Napoca, unde s-a săvârșit și creștineasca slujbă de înmormântare, urmată de slujba de înhumare la Cimitirul Central, în data de 6 martie 2017 – la Editura Ecoul Transilvan din Cluj-Napoca se află sub tipar un volum al său, de a cărui apariție se va îngriji doamna Sisi Neamțu, cu ajutorul esențial al domnului Vasile Lechințan. În fine, Editura Argonaut și domnul Valentin Orga își asumă, ca pe o datorie de onoare, editarea și publicarea ultimelor două volume purtând semnătura domnului Gelu Neamțu, *Ion Slavici și românii și Falsificatorii istoriei*. În timp, doamna Sisi are în vedere îngrijirea manuscriselor sale și a altor lucrări neterminate, putând să se bizuiască fără rezerve și pe sprijinul nostru, al celor care l-am iubit pe domnul Gelu Neamțu, prețuindu-i ideile și crezul.

Ela Cosma